

Rok 1933

Zima

Zima z roku 1932 na rok 1933 byla celkem mírná. Jenom 25. ledna nejel vlak pro závěje. Od 10. března bylo už jarní počasí, ale dlouho do jara bylo chladno a celý rok vůbec byl neobyčejně chladný.

10. února byla menší bouře.

Ohně

14. března o 8. hod. ráno vyhořelo č. 46 (majitel Antonín Derka) v ulici Nové Sady. Zajatci říkali tomuto domu za světové války „kasárny“ nejenom proto, že jim toto číslo bylo útlukem, ale i pro jeho neobyčejnou délku. Byl to tedy oheň ohromný.

10. července o 3. hodině ranní vyhořel na Novosadech malý domeček, lidově řečený „Betlém“. Byla to asi 3 1/2 m dlouhá a 3 m vysoká bílá chaloupka s dvěma okénky a trojúhelníčkem střechy do ulice. Název byl tedy jistě případným a je skoro škoda, že před ohněm nebyl tento drobný objekt na památku fotografován. Po ohni byl totiž rozšířen a úplně přestavěn. Neměl samostatného čísla, patřil k č. 61 a byl používán za výměnu nebo dílnu. Poněvadž byl hlubší, měl přece síňku a světničku. V Morkovicích stál, co nejstarší lidé pamatují.

Kino se stává zvukovým

19. března bylo první představení zvukového kina v Morkovicích. Zvukový aparát pořídil k dosavadnímu svému kinu Sokol nákladem 38 000 Kč. Jako první zvukový film dáváno historické drama „Psohlavci“, zpracované podle stejnojmenného románu Jiráskova. Kus se obecně líbil nejen pro děj, ale i pro dokonalost provedení. Přístroj vybavoval zvukově jasně a dokonale.

Jiří Stříbrný

19. února mluvil v Morkovicích na schůzi „Národní ligy proti vázaným kandidátním listinám“, konaném v sále hostince řečeného „Kafárna“, senátor „Ligy“ Trnobranský a poslanec „Ligy“, bývalý několikanásobný národně-sociální ministr Jiří Stříbrný. 17. dubna

byla pak v Morkovicích ustavena samostatná organizace této strany, blízké fašistům. Její členstvo utvořili hlavně zemědělci a živnostníci, otrávení současnou hospodářskou krizí.

Sebevražda

10. května zemřela po požití lysolu v sebevražedném úmyslu Hermína Pěňčíková, vdova po pekařském mistru, který rovněž o rok dříve skončil sebevraždou jako choromyslný. Sama byla také nervově chorá.

Návštěva učitelského ústavu

18. května měly Morkovice návštěvu učitelského ústavu z Kroměříže. Přišlo 40 chovanců IV. ročníku, ředitel ústavu Miroslav Kott, jeden člen profesorského sboru a čtyři cviční učitelé. Dopoledne byli přítomni vyučování na škole obecné, odpoledne na škole měšťanské. Pak prohlédli kabinety, knihovny, zahrady, park, všechny místnosti a ostatní školní zařízení. Všecko se jim velice líbilo, budova, její zařízení a úroveň školy byly obdivovány. Cvičný učitel Plachý se vyjádřil, že tak krásné budovy a vzorně zařízené není než v hlavním městě Brně. Pan ředitel Kott nás ujistil, že naše vždycky přísná a dobrého jména požívající měšťanka má na jeho ústavě i na ústavech jiných plnou důvěru. Námi vydané pěkné vysvědčení je vyšším školám zárukou dobrého studenta. Večer po hospitacích byla v sokolovně přátelská beseda, při níž účinkoval studentský orchestr a zpěváci. Hosté sehráli také jednoaktovku „Prodaná láska“. Besedě kromě učitelstva z Morkovic a okolí byli přítomni také zástupci obce, místní školní rady a vynikající jedinci z Morkovic. Obědy a večere studentům obstarala zdarma školní kuchyně. Po družné zábavě hosté později v noci neradi se s námi loučili.

Moravskoslezské divadlo

V květnu bylo v Morkovicích „Moravskoslezské divadlo“ ředitelky Jožky Pečínkové – Tůmové, dcery spisovatele Františka Sokola – Tůmy. Hrало v sále „Kafárny“. První představení bylo v sobotu 20. května, byla dávana komedie F.X. Šaldy „Dítě“, poslední 1. června, hrála byla Nedbalova opereta „Polská krev“. Postupně hrála společnost tyto kusy: 20/5 komedii F.X. Šaldy „Dítě“, 21/5 Kalmánovu operetu „Hraběnka Marice“, 22/5 Veltruského veselohru se zpěvy a tanci „Nikdy se nevrátí pohádka mládí“, 23/5 Lehárovu operetu „Dráteníček“, 24/5 Stolzovu operetu „Pepina“, 25/5 Branaldovu veselohru

„Mamičko, mámo“, 26/5 Kalmánovu operetu „Čardášová princezna“, 27/5 veselohru „Táta Dlouhán“, 28/5 operetu „Taneček panny Márinky“, 29/5 Polákovu hru „Rasputin“, 30/5 komedii „Rozpustilá Lola“, 31/5 veselohru „Hoši od Zborova“ a 1/6 „Polskou krev“.

Morkovice – Bela
Crkva

V roce 1933 navázaly děti místní měšťanky zahraniční styk s českou školou v Bele Crkvi v Jugoslávii. Toto banátské město je naší veřejnosti známo tím, že v něm v letech osmdesátých působil jako sbormistr pozdější slavný dirigent „Pěveckého sdružení moravských učitelů“, profesor Ferdinand Vach.

273 potkanů

V květnu přestavovala se ve chlévě dvora Skavsko 2 koryta pro dobytek. Tato malá oprava stačila, aby se trochu pohnulo domovem potkanů, kterých při opravě dva psi zahubili 273. Na velkém panském hnojišti na Skavsku leželo jejich mrtvol celé moře.

Kácení máje

21. května provedl místní hasičský sbor na náměstí „kácení máje“ se všemi starými zvyky, s kácením spojenými. Účast na podniku byla velká.

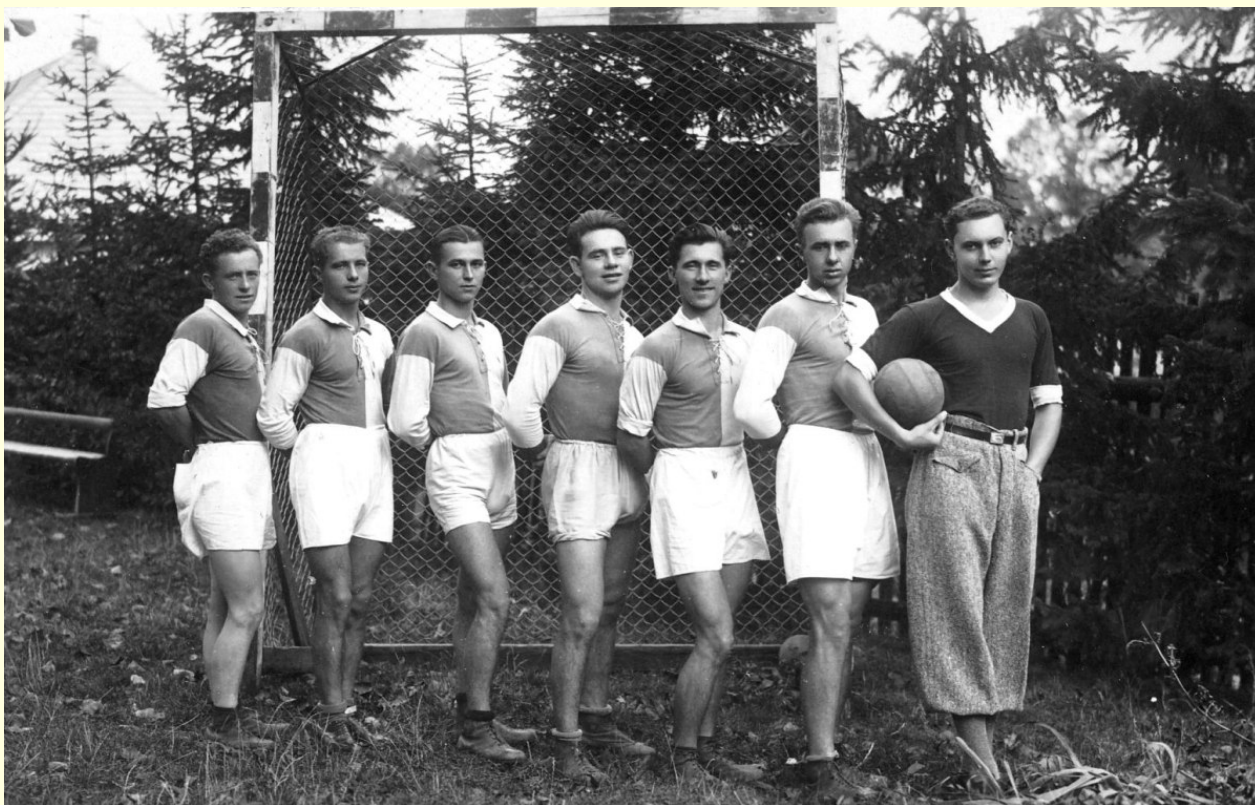
Svátek matek

28. května byl opět oslaven místní „Ochranou matek a dětí“ svátek matek. Byl zahájen jako obvykle krojovaným průvodem dětí městečkem. Pak byla v sokolovně za stolového zařízení oslava tohoto svátku s pestrým programem, obstaraným žáky obecné školy. O zdar a efektní ráz podniku zasloužil se ponejvíce v tomto ohledu zkušený a velice činný místní řídící učitel Mořic Brauer. Novinkou v programu byla sborová recitace pátých tříd: „Maminka vaří kafičko“. Je to věc právě módní a velice zajímala novost. Napodobení mletí kávy nebo bublání vody v hrnci s patřičnými deklaracemi v různých barvách a polohách hlasových se obecně líbilo. Recitaci nacvičila a řídila učitelka Heřma Zedková.

Házená

Už v roce 1931 místní Sokol začal čile pěstovat házenou přičiněním učitele Josefa Novotného. Tento sport rozmohl se pak v Morkovicích tak, že v roce 1932 a 1933 nebylo letní neděle, aby nebylo v Morkovicích jednoho nebo i více zápasů. Myšlenku přejaly totiž zatím i jiné morkovské tělovýchovné spolky a žactvo jimi vedené. Kromě utkání spolků místních byly to většinou skoro týdně prováděné zápasy s organizacemi jiných měst a míst. Podrobné záznamy o těchto zápasech vedou jistě zúčastněné místní tělovýchovné spolky, takyž my můžeme jenom vcelku poznamenat, že Morkovice řadí se od počátku mezi lepší družstva v házené. Občané si už zatím zvykli vidět tento sport na každém kroku, na všech hřištích i volných prostranstvích, u jinochů i dětí, ač pro cizího musely v této době Morkovice v tomto ohledu působit až nápadně, ale rodiče si stěžují zároveň na nezáměr dětí o všechno kromě házené. Je to však asi, jako skoro všechno v Morkovicích, velice chvilkové. I ti dospělí, kteří si rádi zahrají, i ti, kteří aspoň zápasy s oblibou pozorují, i ty děti se toho časem nabaží. Házenou vystřídá bezpochyby z větší části zas něco nového.

Profesoři na měšťance

Už ve školním roce 1930/31 a 1931/32 byl za nedostatku odborných učitelů a nedostatku profesorských míst zároveň ustanoven výpomocně na zdejší měšťance profesor František Konečný, aprobovaný pro matematiku a fyziku, a ve školním roce 1932/33 už profesoři dva: František Sedláček, aprobovaný pro zeměpis a dějepis, a Helena Mlčochová, aprobovaná pro matematiku a fyziku. Poslední dva se sborem i obcí se velice záhy dokonale sžily ke spokojenosti své, kolegů i občanů. Pro školní rok 1933/34 ustanoveni tu opět dva profesoři: Miroslav Hrdlička a Božena Stoklásková, oba s matematikou a fyzikou.

Smrt profesora Františka Sedláčka

Po jednoročním působení odešla vzácná a milá slečna profesorka Helena Mlčochová do Brna, co zatím s ní ustanovený profesor František Sedláček měl u nás zůstat na další školní rok. Nebyl by sice zůstal dlouho, neboť už v září byl ustanoven profesorem na reálném gymnáziu v Litomyšli. Tam však vůbec nenastoupil a zemřel ještě jako člen našeho sboru. 2. října po delší nemoci skonal v kroměřížské nemocnici a byl pohřben 5. října v rodných

Šelešovicích. Košíkářům našel první košíkářské legendy, chtěl pomáhat v místní historii a byl by pomáhal rád. Byl by také jinak vědecky pracoval a smrt jej zastihla uprostřed příprav k doktorátu. Jeho nekrology z pera kronikářova možno najít ve „Školním časopise měšťanské školy v Morkovicích“, roč. IV, č. 2, a „Moravských košíkářských rozhledech“, roč. X, č. 10.

„Táboření“ turistů

4. června, o svatodušní neděli, pořádal místní odbor Klubu čsl. turistů celodenní táboření na Opatovské dolině. Je to místo čarokrásné, louka v klínu hor. Podobně tábořil spolek na Opatovsku už roku 1932 a také jednou na Hoštickém revíru.

Loutkové divadlo

14. června začalo v Morkovicích hrát kočovné loutkové divadlo francouzského legionáře Josefa Rumla, velký kočovný podnik, který se tu zdržel řadu dní. Jako první kus hrán „Král Jiří z Poděbrad“.

Třetí listonoš

Od 15. června byl místní poště přidělen třetí listonoš a pošta se začala roznášet dvakrát denně, ráno a v poledne.

Žákovská besídka

15. června, v den Božího těla, pořádal dorost Čsl. Červeného kříže měšťanské školy v sokolovně besídku s pestrým pořadem. Ve všech částech účinkovaly výhradně žáci se skvělým výsledkem. Besídka byla početně navštívena a obecně se líbila. Provedena byla řada Drimlových výstupů a také tři krásné sbory a směsi s průvodem orchestru, které působily velmi účinně, jako už po dvakrát při oslavě „Svátku matek“.

dorost čl. Červeného kříže, vlevo učitelé Jaroslav Valenta a Josef Přikryl, vpravo Helena Mlčochová a Jarmila Horáková

Nová místnost živnostenské záložny

17. června začala místní živnostenská záložna úřadovat na „Budově“ v místnosti, k jejím účelům adaptované a obcí pronajaté.

"kuchařky" ze III. třídy

III. třída s učitelským sborem, červen 1933

Mor vepřového

V červnu vyskytl se v Morkovicích v ojedinělém případě mor vepřového dobytka.

Druhá a třetí turistická cesta

6. července vyznačkoval odbor Klubu čsl. turistů v Morkovicích druhou turistickou cestu na Morkovsku, s pokračováním na různá místa hor Chřiběcích. Tohoto dne udělána jen část Morkovice – Kleštětec, pokračování do Střílek pořízeno až 2. srpna. Značky jsou červenobílé, na Kleštětec je jich 30, až do Střílek celkem 79. 12. července byla vyznačkována třetí turistická cesta na Morkovsku, Morkovice – Bunč. Tohoto dne byla modrobíle vyznačkována jenom část Hoštický revír – Roštín, s kouskem odbočky ke Kleštěnci, na který si navázal své značky turistický odbor z Ivanovic. Značek bylo uděláno 95. Dodatečně byla potom pořízena zelenobílá přípojka Morkovice – Hoštický revír a poněvadž červenobílé značky Roštín – Bunč byly už dříve pořízeny turistickým odborem z Kroměříže, je třetí naše turistická cesta Morkovice – Bunč úplná. Z Morkovic na Hoštický revír je 38 značek zelenobílých, na celé cestě Morkovice – Roštín značek 99. Cesty budou, jako první cesta Morkovice – Chvalkovský kopec, popsány a zplánovány ve „Vlastivědném sborníku“ a bohdá časem i v nějakém „Turistickém průvodci po Morkovsku“ a nových rozsáhlejších „Pamětech městečka Morkovic“.

značkování cesty Morkovice-Kleštěnec dne 6. července 1933

Jeleni v Morkovicích

8. července zatoulali se do bezprostřední blízkosti Morkovic a Slížan dva jeleni. Chvíli se pásli i před měšťankou za bílého dne. Ovšem jako vzácnost byly hned slížanskými vášnivými nimrody pronásledovány, jeden z nich byl zastřelen a slavnostně sněden a druhý uprchl jako postřelený. Byla to vzácnost pro lidi a střelce proto, že v našich lesích se jeleni nevyskytují. Byli to přivandrovalci z lesů buchlovských. Střelci byli potom pro nedovolené střílení jelenů okresním úřadem pokutováni, avšak nic si z toho při té střelecké slávě a dobrém zážití nedělali. Zastřelen byl ten paroháč v sobotu a hostina byla ve slížanské hospodě nazítří v neděli.

slížanští střelci se zastřeleným jelenem

Lupiči v kostele

V noci z 10. na 11. července byly v kostele vyloupeny dvě milodarové pokladničky. Byli to bezpochyby místní zloději, kteří zvláště v posledních dvou – třech letech dost často znepokojují.

Společnost býv. cechu kovářského

Doposud se v Morkovicích udržuje společnost bývalého cechu kovářského, „raiscechu“, jak se mu říkalo. Jsou to už vlastně jenom besedy potomků rodin, jejichž členové bývaly kdysi údy tohoto cechu kovářů a „jiných řemesel, co k tomuto cechu přináležejí“. Byly to hlavně koláři, ale i zedníci a řezníci. Dosud na Fafiána a Boží tělo konají se takové „cechovní“ schůzky, jež dnes mají jenom význam udržování staré tradice. Při troše toho moku vzpomíná se starých časů. O letošním Božím těle šel tento cech v božítělovém průvodě dokonce i se starými původními postavníky, jak se činívalo za starodávna.

Olomoučtí novináři

20. července přijelo do Morkovic autobusem 10 olomouckých a prostějovských novinářů, 4 z nich i s manželkami. Zájezd pořádala olomoucká odbočka Syndikátu čsl. novinářů. Novináři zastupovali 5 listů. Referáty o zájezdu pak dotyčné listy přinesly. Další podrobnosti o zájezdu lze najít ve „Vlastivědném sborníku“, roč. XII, č. 1, ve článku kronikářově. Pozváním novinářů chtělo se dosáhnouti častějšího upozorňování denního tisku na zapomenuté potřeby Morkovic a jejich zapomínaného košíkářství.

Revize mapy

Od 23. července do 4. srpna byl v Morkovicích kapitána Stanislav Cícha z vojenského zeměpisného ústavu v Praze. S dvěma figuranty vojíny pracoval na revizi speciálky, a to velice pilně. Od časného rána do pozdního večera procházel široké okolí a činil záznamy nových cest a objektů a záznamy hned v noci zpracovával v plán čistého provedení. Opravil ovšem také chyby staré speciálky. Vzdálenosti měřil na kroky. Vyžádal si také řadu místních dat, důležitých v ohledu vojenském. Z Morkovic odešel pak do Šatova u Znojma.

Zatmění slunce

21. srpna od 5,02 do 5,58 ráno bylo částečné zatmění slunce. Pro mraky nebylo však slunce vidět vůbec. Také 24. února tohoto roku bylo částečné zatmění.

Metoděj Příkryl do Sulimova

25. srpna odstěhoval se z Morkovic za správce školy do Sulimova učitel Metoděj Příkryl. V Morkovicích působil 7 let. Znamenal dosti pro veřejný život, zejména jako dirigent. Jako sbormistr pozvedl místní sokolský sbor na výši nebývalou a podivuhodnou, na níž se mohl svými výkony měřit s nejlepšími maloměstskými pěveckými tělesy. Vokální díla se svým mužským pěveckým sborem plně prožíval v bohaté citovosti výrazu a ve formě vybroušené, již po něm u nás sotva kdo ještě dosáhne.

Metoděj Příkryl

mužský pěvecký sbor Sokola Morkovice, M. Příkryl v 1. řadě třetí zleva

A ještě sebevražda

13. října večer oběsila se Marie Štěpánková, asi 25letá služebná u rolníka Josefa Fránka, rodačka z Počenic. Důvod její sebevraždy zůstal neznám. Tentokrát se stěžil našel člověk, který by ji odřezal, ale provaz, na němž se oběsila, si pak ženské ochotně v kouscích mezi sebe „pro štěstí“ rozdělily.

Kurz pro záložní důstojníky

V říjnu byl uspořádán v Morkovicích kurz pro záložní důstojníky. První přednáška plukovníka Kouřila z Kroměříže byla 18. října a konala se v zasedací síni obecního zastupitelstva za účasti asi 16 posluchačů. Přednášek má být osm a poněvadž budou většinou po jedné v měsíci, protáhne se kurz až do března příštího roku. Pokud je nám známo, připravuje se také založení odbočky „Svazu československého důstojnictva“ v Morkovicích, která by měla s okolím asi 20 členů, z toho 15 z Morkovic.

Konečně lékárna

V říjnu otevřel v Morkovicích v domě č. 100 na Masarykově náměstí lékárnou Ph. Mr. Karel Fiala. Do této doby lékárny v Morkovicích nebylo. Drogerie do 1929.

Betlémské zvony

24. prosince, o Štědrém večeru, vysílaly rozhlasové stanice celého světa a tedy také všechny rozhlasové stanice československé přenos slavnostních církevních obřadů z chrámu „Narození Páně“ v Betlémě, zbudovaného nad jeskyní, v níž se narodil Ježíš. Vysílání trvalo jenom čtvrt hodinu od 21 – 21,15, takže lidé, kteří u nás hromadně poslouchali, uslyšeli jenom část řeči a zpěvů. Slyšely však také vyzvánění zvonů betlémských, na něž byli nejzvědavější.

Mizející svět

25. prosince byl hrán v sokolovně zvukový film dra Vladimíra Úlehly „Mizející svět“, zachycující mizející folklór moravských Slováků.

Divadlo

Na den Štěpána, 26. prosince, kdy Sokol každoročně hrává divadlo, provedl v sokolovně spolek ochotnického divadla z Kroměříže Nanceyovu veselohru „Přednosta stanice“, opět s populárním u nás komikem Rudou Vybíralem.

Data knihovny

Obecní veřejná knihovna měla koncem roku 1933 1 292 svazků a 320 čtenářů. Za rok 1933 přibýlo 72 svazků.

Smrt Václava Bollardta

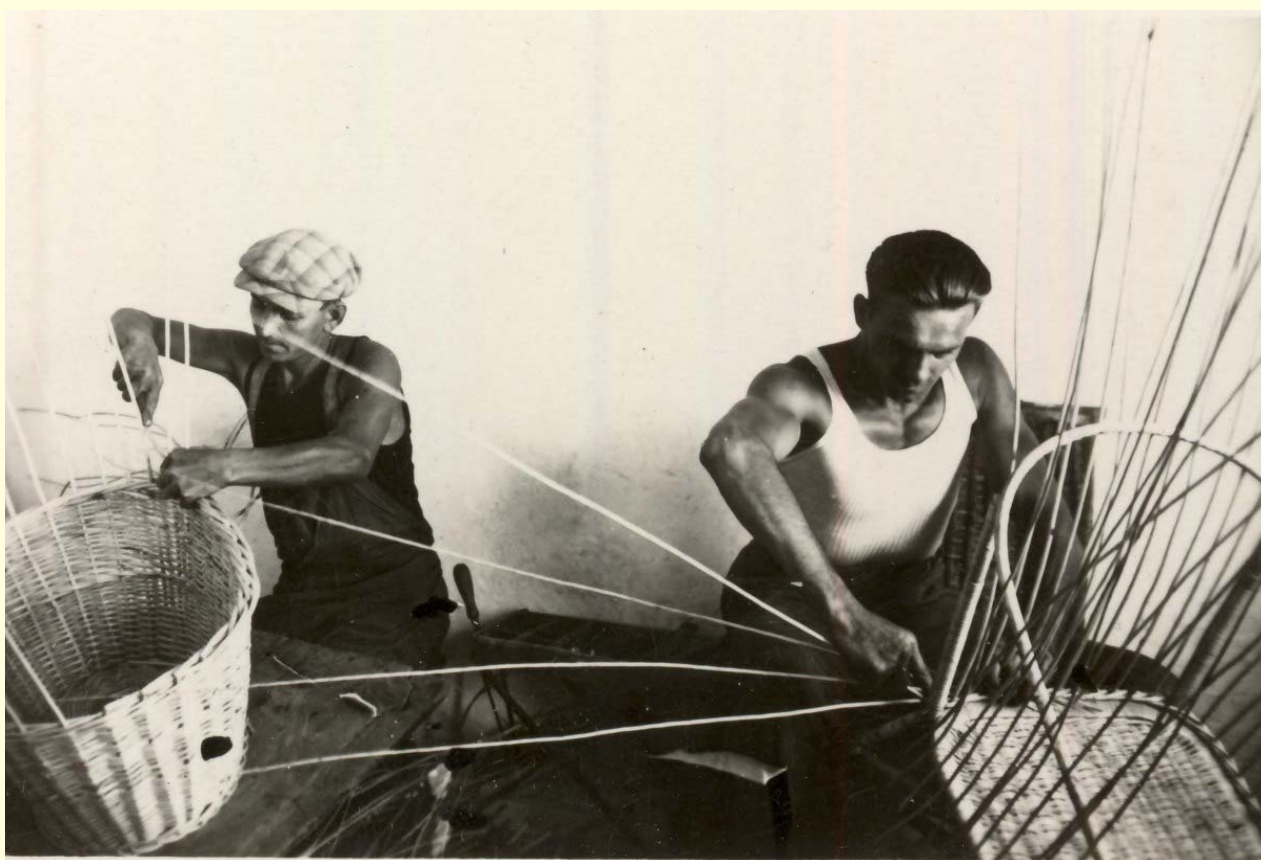
28. prosince zemřel v opavské nemocnici bývalý správce státní učební dílny pro košíkářství, pak státní mistrovské školy košíkářské v Morkovicích, Václav Bollardt ve stáří 58 let. V Morkovicích pobýl 10 let a peníze v Opavě požíval pouze rok. Za rekonvalescence po střevní operaci byl náhle raněn srdeční mrtvicí. Pohřben byl žehem 31. prosince v Moravské Ostravě. Na pohřeb byl z Morkovic vypraven autobus přátel zesnulého a košíkářů. Václav Bollardt byl oblíbeným člověkem. Vynikal zvláštní ochotou a taktností jednání a býval tělesně i duševně velmi živý. Bylčestným členem společenstva košíkářů v Morkovicích, ale tohoto nekrologu si nejvíce zasloužil založením a řízením jediného morkovského časopisu „Moravských košíkářských rozhledů“. Po celou dobu své aktivity byl totiž opravdovou duší tohoto měsíčníku. K pěkné vzpomínce, kterou zesnulý zanechal mezi lidem, řadí se však také ještě dvě vzpomínky tisknuté. Jsou to dva nekrology v „Moravských košíkářských rozhledech“, roč. XI, č. 1 a 3, první redaktora „Rozhledů“ Františka Hrabánka a druhý lidská vzpomínka kronikáře. Bylo nám také možno sem ještě připsat, že v příštím roce, 15. dubna 1934, byla urna s jeho popelem uložena na hřbitově v Morkovicích v hrobce, v níž už od dřívějšího odpočíval Bollardtův zvěčnělý otec.

Smrt herce Antonína Muška

Myslíme si, že zasluhuje na konci roku 1933 také ještě poznámky smrt herce Antonína Muška, který zemřel 12. listopadu v Bratislavě jako čestný člen Slovenského divadla a nestor čsl. herců. Byl už 82letý. V mládí užil trampot kočovného herce a pak trampot dlouholetého kočovného divadelního ředitele. Pro nás je zajímavou osobou proto, že roku 1868 byl v otcově divadelní společnosti v Morkovicích, která tu hrála delší čas za vedení Turnovského a pochovala tu Tylovu dceru Marii. A tento Antonín Mušek, syn divadelního ředitele téhož jména, byl milencem Marie Tylové. V kronikářově románě „Košíkáři“ možno se setkat s jeho postavou.

Dvě díla morkovských autorů

Román „Košíkáři“, první košíkářský román a první román z morkovského života, napsaný kronikářem o prázdninách 1931 a připsaný mistru J.B. Foersterovi, vyšel o prázdninách 1933. Nato pak v říjnu vyšel spisek MUDra Vladimíra Zapletala „JUDr. Rudolf kníže Thurn – Taxis.“

košíkářská dílna v roce 1933

košíkářská dílna v roce 1933

Hospodářské poměry

Máme-li trochu vyličit hospodářské poměry roku 1933, tedy poměry za hospodářské krize stále rostoucí, musíme napřed něco opravit nebo doplnit, co jsme napsali v roce 1931 o tom, že náš stát zůstal vcelku oproti státům ostatním jakýmsi ostrovem uprostřed moře hospodářských nesnází. Jsme už v tom moři hospodářských nesnází důkladně namočení také. Omyl se dá velice lehko vysvětlit: národohospodáři tvrdili, že krize se táhne už od roku 1928. Ale my ji začali cítit až koncem roku 1931. I kdybychom připustili, že skutečně už do roku 1928 tato krize u nás byla jako jinde, byla zato tak malá, že byla neznatelná. Doufali jsme proto, když ta krize k nám oproti státům jiným tak pozdě přišla, že jí méně užijeme a jakýmsi tím aspoň trochu se držícím ostrovem zůstaneme. Pravda, jak se dál ukázalo, to nebyla“ dnes je jasno, že krize se u nás ukázala sice později než jinde, ale že to ještě neznamená výhru. Je srozumitelné, že si u nás zato o nějaký ten rok déle pobude než jinde a že si ji tedy vypijeme jako druží třetí. Krize se tedy zatím v našem státě ustavičně prohlubuje a hospodářské nesnáze u nás a v celém státě rostou. Nebylo pravdou tvrzení některých národohospodářů, že jsme v roce 1932 na vrcholu krize a že začne pozvolné zlepšování, ale pravý opak se ukázal pravdou. Sami jsme předpokládali, že se o zlepšení bude moci mluvit až v roce 1934 a také se pak skutečně v roce 1934 podíváme, jestli jsme byli lepšími proroky. Zatím pokles nemovitostí a výdělků, ale neklesnutí dluhů, podle některých národohospodářů zaviněné zhodnocením zlata a podle nás špatným hospodářským řádem, který zavinil tzv. nadvýrobu z racionalizace jednostranně využívané a zplodil tak bídu uprostřed nadbytku, zatím tyto rozpory mezi pokleslými cenami nemovitostí a zhodnocenými dluhy uprostřed snížených výdělkových možností vyhánějí lidi z domů. Jak jsme tedy předpokládali před rokem podle našich národohospodářských vědomostí, byla v roce 1933 opět větší hospodářská tma, ač známý národohospodář profesor Karel Engliš už před rokem psal, že „svítá“. Psal ovšem také, že krize je ze zhodnocení zlata, ač největší krizi měli právě ve státech, kde bylo zlata nejvíc a tedy důvodů k jeho zhodnocování tedy nejméně. Opakujeme, že krize se jeví jako krize dnešního výrobního a společenského řádu, jako krize z nadvýroby a podspotřeby. A teď

k jednotlivým úkazům roku 1933, ač na všechno nepřijdeme. Postačí v tomto směru obecné konstatování, že zhoršování hospodářských poměrů pokračovalo po všech stránkách.

Bída o peníze byla úžasná, obchodníci při vzácnosti peněz a nedostatku obchodů nutili se prodat za každou cenu, jenom aby získali nějakých platebních prostředků, a tak se vlastně ruinovali, jak ukázaly ztrátové roční inventury. Rolníci však dostali moratorium, tj. byly proti nim zastaveny exekuce a platit nemuseli, a toto moratorium se jim prodloužilo i do roku 1934.

Je pravda, že moratorium mnohým rolníkům dočasně pomohlo a zachránilo je před dražbou, ale na druhé straně připravilo je o úvěra živnostnictvo a obchodnictvo na venkově na rolnictvu závislé vedlo do záhuby. Živnostníci a obchodníci své platební povinnosti plnit museli a mnohý z nich se pak hospodářsky zhroutil jenom proto, že jeho dlužníky byly rolníci, kteří mu zaplatit nemuseli. Rok 1933 vcelku vypadal tak, jako by už každý druhý člověk chodil po ptaní. Do obchodů všech druhů, ani smíšené nevyjímaje, chodilo víc žebráků než kupců a žebrali i lidé, vypadající domkářsky nebo živnostensky. Ocitly se bezpochyby také na dlažbě nebo chtěli žebráním napravit své hospodářské postavení, které za slabosti výdělků hrozilo rozvratem. Žebrali staří i mladí, muži i ženy, a mnozí byli až drzí. Ale bylo mezi nimi i dost těch, kteří by žebrat nemuseli a prostě zneužívali obecně zlých poměrů k vlastnímu obohacování nebo pohodlnému a bezstarostnému užívání. Také nezvykle mnoho „Tří králů“ chodilo, ač v letech bohatších jich téměř nebývalo vidět. Letos tu byli aspoň desateři a chodili od Vánoc až do polovice ledna. A byli to nejenom děti nebo mladíci, ale i staří. Vedle té krize ke slávě vyvolané úrody „králů“ byli tu letos také s „Dorotou“, čehož jsme tu od převratu neviděli. To všechno byli tedy opět žebráci v jiné podobě.

Lidé, kteří se nemohli uživit neplatili ovšem také daní a obec zas v důsledku toho nedostávala potřebných příjmů z obecních přírážek. Při těchto zmenšených příjmech zadlužená obec morkovská nestačila ani na úrokovou službu a hleděla-li dostat jiným svým úkolům, nemohla ovšem spořitelna města Kroměříže dostat na dluhy od obce plných úroků s annitami. A tak spořitelna zabavila obci přírážkový výnos i nároky obce na zemský fond ve prospěch svůj a obecní příjmy zůstaly pak omezeny vůbec jenom na příjmy z tržby za ovoce, příjmy z nájemného za obecní pozemky a nějaké ty dávky, pokud vůbec lidé mohli pachtovné a dávky obci odvádět.

Od 1. července propustila lokálka, která se opět nemohla vyhnout deficitnímu hospodaření, z úsporných důvodů jednu zřízeneckou sílu. V té době vydaly některé podniky ve státě tiskem a po živnostnících a obchodnících prodávaly po 1 Kč úmrtní oznámení s tímto typickým textem: „Podáváme všem přátelům truchlivou zprávu, že umřel úvěr. Zabili ho dlužníci. Truchlíci pozůstali.“ Bylo to většinou všude v obchodních živnostech vyvěšeno. A úvěr skutečně přestal nebo byl co nejvíc omezen, protože při malosti a nejistotě výdělků žádný živnostník nemohl být jist, že mu bude zapláceno, co bez peněz vydá. Ostatně, také skutečně každý úvěr stal se zamrzlým a nebyl zpravidla získán ani cestami exekucními: národ očividně chudl.

Krise konečně donutila košíkáře i k podomnímu obchodu, s nímž z části začali už v roce 1931. V řídkých případech vozili s sebou koše koňmo na vozích a rozprodávali, ale většinou chodili podomně, co mohli, s sebou vzali a další koše za nimi posílali. K rozprodeji docházeli vlakem. Špatný odbyt košíkářského zboží nutil je tak k nejkrajnějším obchodním metodám.

Baťova prodejna v č.p. 23

Nové domy

Hospodářská krize také způsobila, že nebylo vůbec stavebního ruchu. Za celý rok 1933 byl postaven jenom jediný dům a ten není dodělán. Je to číslo 479, které postavil Ladislav Bia. Toto číslo ukazuje také celkový počet čísel v Morkovicích.

Obecní přírážky

V rámci zákonitých předpisů byly stanoveny a vybírány v roce 1933 tyto obecní přírážky: na daň domovní 200%, na ostatní daně výnosové 350%.

Svatby, porody

	Počet porodů	Počet svateb
Římsko-katol.:	32	7
Československých:	2	2
Bez vyznání:	-	-
Celkem	34	9

Součet úmrtí : 22, z toho mužů 11, žen 11.

Klimatické poměry v roce 1933:

Měsíc	Srážky v mm	Jasně dny	Zamračeno	Oblačno	Prům. teplota	Nejvyšší a nejnižší teplota °C	
Leden	2, sněhu 22,5	5	26	-	-5,5	7 +2,6	27 -17,0
Únor	14, sněhu 27,0	4	22	2	+0,7	7 +11,4	17 -9,2
Březen	12,8	16	9	6	+4,1	18 +18,7	2 -10,8
Duben	12,1	10	13	7	+5,4	11 +17,0	18 -2,8
Květen	95,0	11	10	10	+12,5	31 +20,7	1 +5,3
Červen	95,5	12	7	11	+15,9	15 +24,2	10 +6,3
Červenec	79,5	15	10	6	+20,2	29 +36,5	1 +14,3
Srpen	41,0	10	16	5	+19,0	12 +33,5	14 +9,5
Září	40,0	13	14	3	+13,1	27 +26,4	19 +4,2
Říjen	51,3	18	10	3	+9,5	1 +25,2	4 +1,0
Listopad	46,2 sněhu 3,5	9	21	-	+3,0	19 +11,6	22 -4,2
Prosinec	5, sněhu 6,0	12	19	-	-7,1	29 +5,8	14 -18,6

Měří se vždy ve stínu v 7, 14 a 21 hodin. Začátkem března byla před dešti 12 cm vysoká sněhová vrstva, která mírnými dešti ve 3 dnech zmizela. Ubývalo jí denně takto: 12, 10, 3, 1 cm. 3. června odpoledne byla průtrž mračen, při níž napršelo za 1/2 hodiny 35 mm vody. Celkem bylo za rok 1933 deště 494,4 mm a sněhu 59 mm. Průměrná roční denní teplota byla 6,8°C. (U sněhu rozumíme vždycky jeho vodní hodnotu.)